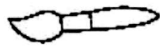

آموختنی‌ها

- ۱ ساخت کلمات مرکب با واژه‌ی «زاره»
- ۲ تقویت فضایل اخلاقی به ویژه گذشت
- ۳ انتقال در کلمه با - ربط
- ۴ آشنایی با ضرب‌المثل

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

در عوض: به جای
 خلاص: **رهایی**
 صید: **شکار**
 ناهماهنگی: بی نظمی
 قطعات: قطعه‌ها، تکه‌ها
 متفکرانه: در حال تفکر
 سابق: گذشته، قبل
 فاش: آشکار، ظاهر
 تحمّل: صبر، شکیبایی
 مرور: بلز خوانی
 تعلق داشتن: وابستگی داشتن
 وادار کردن: **محکم کردن**
 بازیگوش: **شیطان**

بیشه: **جنبل**، **لجیب**
 موشک: **موش**، **لجیب**
 خفته: خوابیده
 آشفته: **به‌جسم**، **بی‌جسم**
 متغیر: **عصبانی** - **خشمین**
 یک غازی: بی‌ارزش
 لوس: **مبارزه**
 هراس: **ترس**
 وحوش: **حیوانات**، **وحشی**
 مغفرت: آمرزش
 لابه: گریه و زاری
 رحم: **کنشش**
 حول و حوش: اطراف

علوی

کلمات متضاد

خطا = درست	درست = غلط	سخت = آسان
خفته = بیدار	تشویق = تنبیه	بهترین = بدترین
هراسیدن = شجاعت	آخرین = اولین	حقیقت = دروغ
	جدی = شوخی	موفقیت = شکست

کلمات هم خانواده

مغفرت، استغفار	راضی، رضا، رضایت	مربوط، ارتباط، ربط، رابط
رحم، رحمان، رحیم	موضوع، وضع، اوضاع	تکلیف، مکلف
حاصل، محصول	دقیقاً، دقیق	تعلق، متعلق
عوض، تعویض	متغیر، تغییر، تغییرات	موفقیت، توفیق، موفق
	صید، صیاد	میل، امیال، مایل

شیر و موش

یکی از صفات پسندیده در انسان‌ها کمک کردن است. مهربانی و محبت هیچ‌گاه فراموش نمی‌شود بلکه به خود ما برمی‌گردد و به قول ضرب‌المثل معروف «از هر دست بدهی از همان دست هم می‌گیری» در شعری که خواندیم نتیجه‌ی لطف و محبت شیر به خودش برگشت و باعث رهایی او از دام صیاد شد. یادمان باشد که کمک کردن به کوچکی و بزرگی نیست

بود شیری به بیشه‌ای، خفته موشکی کرد، خوابش آشفته

👂 شیری در بیشه‌ای خوابیده بود که ناگاه، موشی کوچک خواب او را پریشان کرد.

آن قدر گوش شیر، گاز گرفت که رها کرد و گاه باز گرفت

املا دان

نوشتن یک املا بدون نقطه یا نقطه گذاشتن یک متن بدون نقطه، در تکوین املا بسیار مؤثر است.

الف: با توجه به درس شیر و موش نقاط پاک شده را سر جای خودش قرار بده.

بود شیری نه پیشه‌ای، خفته
آن قدر گوش شیر، گاز گرفت
تا که از خواب، شیر شد بیدار
دست برد و گرفت کله‌ی موش
خواست تا زیر پنجه، له کندش
گفت: ای موش لوس یک عاری
موش بیچاره در هراس افتاد
موشکی کرد، خوابش آشفته
که رها کرد و گاه باز گرفت
متغیر ز موش بد رفتار
شد گرفتار، موش بازی گوش
به هوا برده، بر زمینی رفتش
با دم شیر می‌کنی بازی
گریه کرد و به التماس افتاد

ب: ده واژه‌ی دشوار این درس را بدون نقطه بنویس.

لنگه، حصه، آسینه، مبر، حواست
عاری، دحوس، معمر، عوص، حول دحوس

تمرین

۱ بند بادکنک‌های کلمات هم‌آهنگ و هم‌قافیه را به هم وصل کن.

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آنها را بنویس.

الف: صیاد می‌خواست شیر را شکار کند.

ب: شیر، موش را لای پنجه‌های دستش له کرد.

پ: واژه «بیزار»، مثل «بیزار» است.

ت: کلمه «غازی»، با کلمه «قاضی»، هم‌آوا هستند.

فارسی چهارم دبستان

۲ مانند نمونه جای خالی را پر کن.

شالی - لاله - علف - برنج - گندم - سبزه

علف	+	زار	←	علفزار	جایی که علف فراوان دارد.
تعمایی	+	زار	←	تعمایزار	جایی که سرخ زیاد دارد.
لاله	+	زار	←	لالهزار	جایی که لاله زیاد دارد.
گندم	+	زار	←	گندمزار	جایی که گندم زیاد دارد.
سبزه	+	زار	←	سبزهزار	جایی که سبزه زیاد دارد.

۳ با هر کلمه مانند نمونه، ترکیبات دیگر بنویس.

صد	←	سرسبز	←	درخت	←	زیاد	←	لیم
تقریه	←	سیب	←	تنه	←	دقیق	←	نم
سرسبز	←	لب	←	شبه	←	شیر	←	نم
و طرز	←	گت	←	دراز	←	نم	←	نم

۵ در مکعب زیر، جدول را طوری مرتب کن که همه کلمه‌های هم‌معنی، کنار هم قرار بگیرند.

چنگال	مهربانی	خشمگین
خرمای تازه	خوابیده	شکرچی
گریه و زاری	رهایی	ترس
بی‌لرزش	اشتباه	آمرزش

۶ مخالف هر کلمه را بنویس.

تجارت	↔	هراسیدن	درست	↔	خطا
رحای	↔	اسارت	بیدار	↔	خفته

۷ ابتدا و انتهای هر بیت را از روی درس کامل کن.

موش بیچاره در حراس افتاد کوه کرد و به التماس افتاد
 که توشاه و حوشا موش هیچ است بیش شاه و حوش
 تو بزرگی و من حفا کار م از تو امید مغفرت درم
 شیر از این دانه ، رحم حاصل کرد بچه وا کرد و موش را دل کرد

۸ با حروف درهم ریخته واژه بساز. (می توانی از یک حرف چند بار استفاده کنی)

مغفرت	متغیر	غازی
-------	-------	------

۹ دو ضرب المثل بنویس که در آنها نام حیوانی به کار رفته باشد.

بیدار چهل مداغ - بوع حما عاز - تس دیری بیری -

یکی از آنها را به دلخواه نقاشی کن.

به عهده خود تاش آموز

۱۰ در هر گروه کدام کلمه با بقیه فرق دارد؟ آن را مشخص کن و بنویس.

غایب

الف: متغیّر، غایب، تغییر، تغییرات

خصومت

ب: اخلاص، خصومت، خلاصه، خلاص

حمد

پ: رحمت، رحم، حمد، رحمان

۱۱ ابیات زیر را به ترتیب شماره گذاری کن.

۳ اتفاقاً سه چار روز دگر شیر را آمد این بلا بر سر

۵ شیر چون موش را رهایی داد خود رها شد ز پنجه‌ی صیاد

۱ موش بیچاره در هراس افتاد گریه کرد و به التماس افتاد

۲ که تو شاه وحوشی و من موش موش هیچ است پیش شاه وحوش

۴ دام صیاد، گیر شیر افتاد عوض گرگ، شیر گیر افتاد

۱۲ با توجه به سوالات داده شده، پاسخ مناسب را انتخاب کن.

الف: در کدام گزینه ضرب‌المثل به کار رفته است؟

۱) موش بیچاره در هراس افتاد

۲) گفت: ای موش لوس یک غازی

۳) با دم شیر می‌کنی بازی ✓

۴) موش هیچ است پیش شاه وحوش

ب: علت نراحتی «نین»، چه بود؟

۱) دیر به مدرسه رسیده بود.

۲) قطعات اسباب‌بازی برادرش را شکسته بود.

۳) با دوستانش قهر کرده بود.

۴) درس را به خوبی پاسخ نداده بود. ✓

پ: منظور از «ش»، در بیت «خواست در زیر پنجه، له کنش، کیست؟

۱) آشفته

۲) صیاد

۳) شیر

۴) موش ✓

ت: کدام گزینه برای پیوستن به صفت بعد از خود نیاز به اتصال با «ی» ندارد؟

۱) شاه ✓

۲) پنجه

۳) بیشه

۴) کله

ث: در کدام گزینه صفت به کار نرفته است؟

۱) خانم مهربان

۲) بوته‌های گل ✓

۳) موضوع مهم

۴) مرواریدهای سحرآمیز

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به پرسش‌ها پاسخ بده. ۱۲

در جنگلی سرسبز حیوانات زیادی زندگی می‌کردند. خرگوش سفید کوچولوی جنگل در بین سبزه‌ها جست‌وخیز می‌کرد. لاک‌پشتی آرام آرام می‌رفت تا خود را به تخته‌سنگ نزدیک آب برساند. خرس قهوه‌ای کسی دورتر پنجه‌هایش را روی درختی می‌کشیده مثل اینکه دنبال چیزی می‌گشت. سنجاب کوچولوی زیبا از شاخه‌ای به شاخه دیگری می‌پرید. گنجشک‌ها در سراسر جنگل جیک‌جیک می‌کردند. صدای دارکوبی که با منقار محکمش به تنه‌ی درخت ضربه می‌زد به گوش می‌رسید.

جغد دانا سلطان جنگل از روی شاخه درختی بلند حیوانات را نگاه می‌کرد. ناگهان متوجه شد لاک‌پشت به پشت افتاده و هرچه تلاش می‌کند نمی‌تواند خود را به شکم برگرداند. از خرسی که در نزدیکی‌اش بود کمک خواست؛ اما خرس گفت: «وقت ندارم». سنجاب از راه رسید و به لاک‌پشت کمک کرد.

روزها یکی پس از دیگری گذشت تا اینکه روزی خرس در جنگل اسیر دست زنبورها می‌شد و به هر طرف فرار می‌کرد. دنبال برکه‌ای بود تا با رفتن در آب خود را از دست زنبورها نجات دهد در بین راه لاک‌پشت را دید و سراغ برکه‌ای آب را از او گرفت.

لاک‌پشت با مهربانی برکه را نشان داد و گفت «همشهری من، کوه به کوه نمی‌رسد ولی آدم به آدم می‌رسد» خرس چیزی نگفت دود تا خود را به برکه‌ی آبی که لاک‌پشت گفته بود رسانید و درون آب پرید که باعث شد زنبورها از خرس دور شوند. خرس وقتی از برکه‌ی آب بیرون آمد به یاد حرف لاک‌پشت افتاد ولی متوجه منظور او نشد. به همین دلیل به سراغ جغد دانا رفت و موضوع را برایش تعریف کرد. جغد دانا گفت: یادت هست که لاک‌پشت دچار مشکل شد و تو به او کمک نکردی؟ او این رفتار را نادیده گرفت و روزی که کمک خواستی با جان و دل تو را یاری کرد.

الف: چه جانورانی در این داستان بودند؟ **خرس، سنجاب، جغد، لاک‌پشت، خرگوش، گنجشک، دارکوب - زنبور**

ب: کدام جانور به دانایی معروف بود؟ **جغد**

پ: برای داستان جنگل زیبا، نام دیگری انتخاب کن. **به همراه دانش آموز**

ت: از کدام حیوان داستان خوشتر آمده است؟ چرا؟ **" " " " " "**

ث: ضرب‌المثلی که در این داستان آمده را بیان کن. **کوه به کوه نمی‌رسد، آدم به آدم می‌رسد**

ج: آخر داستان را آن‌طور که دوست داری تغییر بده و بنویس.

به همراه دانش آموز

فارسی چهارم دبستان

